

6C 9/2000 - 215
15 Co 56/2003 - 215

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře – rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ivany Kosové a soudkyně JUDr. Libuše Vorlíčkové a JUDr. Marcely Pechové v právní věci žalobce obec [redacted] se sídlem [redacted] zast. [redacted] advokátem AK [redacted] proti žalovaným 1) [redacted] se sídlem [redacted] zast. [redacted] advokátem AK [redacted] a 2) [redacted] o povinnost odstranit vady díla, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 30.9.2002 č.j. 6 C 9/2000-190

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **p o t v r z u j e**.
- II. Ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným č. 1) se tomuto žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.
- III. Ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným č. 2) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem zamítl soud I. stupně žalobu, v níž se žalobce domáhal vůči prvnímu žalovanému uložení povinnosti bezplatně ve lhůtě do 180 dnů od právní

Pokračování

moci rozsudku opravit vady díla – čistírny odpadních vod v obci [redacted] vybudovaného podle smlouvy o dílo č. [redacted] projevující se zakolmatováním filtračních těles, neprotékáním odpadních vod těmito tělesy, odtékáním odpadních vod zkratovou cestou a v konečném důsledku nevyčištěním odpadních vod, které do čistírny odpadních vod přitékají, a to vybudováním aktivní čistírny odpadních vod s maximálním využitím stávajícího díla dle opraveného projektu druhého žalovaného tak, aby čistírna odpadních vod byla plně funkční. Současně zamítl žalobu i v části, v níž se žalobce domáhal, aby byla druhému žalovanému uložena povinnost bezplatně ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku opravit vady stejného díla a to podle smlouvy o dílo č. [redacted] projevující se totožným způsobem. Žaloba vycházela z tvrzení, že použitý filtr není pro nevhodnost filtračního materiálu funkční, když bylo postupováno podle projektové dokumentace. Pochybení žalovaného 1) spatřoval v tom, že měl zjistit nevhodnost použitého filtru při vynaložení příslušné odborné péče a pochybení žalovaného 2) v tom, že provedení díla neodpovídá výsledku určenému smlouvou. Po provedeném dokazování měl okresní soud po skutkové stránce prokázat následující stav. Žalobce uzavřel dne 22.3.1994 a 21.3.1995 se žalovaným 2) smlouvu, na základě níž byla vypracována projektová dokumentace na čistírnu odpadních vod na bázi technologie zemního filtru zn. Cinis. Sjednaná záruční doba činila 42 měsíců a bylo dohodnuto, že u použitých výrobků autorizovaných výrobců platí záruky těmito výrobcí poskytnuté. Běh záručních lhůt počal dnem ukončení přijímacího řízení. Žalobce vyhlásil v roce 1995 výběrové řízení, přihlásil se žalovaný 1), který by vybrán jako nejvhodnější a došlo k uzavření smlouvy o dílo. Dílo bylo žalobcem převzato 10.7.1997 bez zjevných vad a nedodělků. V souvislosti se zatopením filtru čistírny reklamoval žalobce závadu s označením „nefunkční zemní filtru“ dopisy z 11.5., 17.8. a 2.11.1998 u žalovaného 1) a u žalovaného 2) následně 23.12.1998. Žalovaný 1) vytkl vadu díla subdodavateli, ten ji neuznal z důvodu, že filtry byly provedeny v souladu se schválenou projektovou dokumentací, přičemž pro subdodavatele provedl odborné posouzení Výzkumný ústav vodohospodářský v Praze. Pokud šlo o stránku právní, dospěl okresní soud k závěru, že žalovaný 1) nenese odpovědnost za vady, které vznikly v době po předání díla s odkazem na § 560 odst. 1 a § 561 obch. zák. Podle názoru okresního soudu bylo důkazně vyloučeno, že by vady vznikly porušením povinnosti žalovaného 1). Ten byl vázán podmíněným projektem na technologii čistírny se zemním filtrem zn. Cinis, od projektu se neodchýlil, takže nemohl porušit svoji smluvní povinnost. Navíc okresní soud vyslovil též pochybnost o rozsahu požadovaného odstranění závad, které by znamenalo zhotovení nového díla spočívajícího v jiné technologii a to klasickém aktivačním čištění odpadních vod. Při právním posouzení odpovědnosti žalovaného 2) dovodil, že ač žalobce zjistil vadu v únoru 1998, k vytknutí došlo až 23.12.1998, tedy se zbytečným odkladem, přestože žalobci nic nebránilo vytknout ji ve stejném čase jako to udělal u žalovaného 1). Dále konstatoval, že žalovaný 2) v době vypracování projektu vycházel z doporučení Výzkumného ústavu vodohospodářského v Praze pokud šlo o aplikaci filtru Cinis a názory na tuto technologii doznaly změn až následně. Teprve v závěru řízení sdělil uvedený ústav, že pro případ žalobce byly některé závěry doporučení chybné. Uzavřel proto, že nevhodnost filtru nemohla být žalovanému 2) známa a jako projektant ji nemohl zjistit ani při vynaložení spravedlivě požadované odborné péče. Dle závěru znaleckých posudků šlo o nezdařený výsledek díla nezaviněný ani třetí osobou, nýbrž o riziko provozně dostatečně odzkoušené technologie. O tento závěr pak opřel též své rozhodnutí o nákladech řízení mezi žalobcem a žalovaným 1), kdy prvním žalovanému

Pokračování

nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení a v případě druhého žalovaného rozhodl, že právo na náhradu nákladů řízení nemá. O nákladech řízení státu rozhodl s odkazem na ust. § 148 odst. 1 občanského soudního řádu a žalobci uložil povinnost zaplatit částku 31.210,- Kč České republice na účet Okresního soudu v Táboře, která představovala zálohované náklady řízení.

Proti rozsudku se odvolal v zákonné lhůtě žalobce. Vytkl okresnímu soudu nesprávné hodnocení důkazů, na jehož základě dospěl rovněž k nesprávnému závěru právnímu. Namítl, že cílem projektu i smlouvy o dílo bylo vybudování funkční čistírny odpadních vod. Nepochybně bylo prokázáno, že předané dílo neodpovídalo výsledku určenému ve smlouvě a bylo zřejmé, že příčinou je nevhodný filtr Cinis. Nemůže se proto jednat o odpovědnost dle § 560 odst. 3 obch. zák., ale o odpovědnost dle § 560 odst. 1 cit. zák., přičemž v úvahu nepřichází ani aplikace ust. § 561 obch. zák. Žalovaný 1) se smluvně zavázal postavit specifické dílo, proto by měl být dostatek erudice, aby případné vady projektu a nevhodnost daného řešení rozpoznal a poukázal na ně. Jestliže tak neučinil, jde o jeho podnikatelské riziko, pro které by měl být pojištěn. Ani v případě žalovaného 2) není podle názoru odvolatele podstatné, zda svoji povinnost porušil či nikoliv. Cílem jeho projektu mělo být vypracování funkční čistírny, což se v daném případě nestalo. Je přesvědčen, že byla dodržena i lhůta k uplatnění odpovědnosti za vady. V době, kdy čistírna přestala být funkční, nevěděl a ani vědět nemohl, zda tomu tak je v důsledku špatné práce žalovaného 1), či žalovaného 2). Je proto přesvědčen, že uplatnil odpovědnost za vady v okamžiku, kdy měl poznatky o tom, že důvodem nefunkčnosti je nevhodně použitý zemní filtr Cinis a že se proto jedná patrně o chybu ve vlastním projektování stavby. Je rovněž přesvědčen, že ani u jednoho ze žalovaných není rozhodující, zda dílo bylo provedeno v dobré víře ohledně podkladů jako je patent, stanovisko znaleckého ústavu, či zda dílo bylo provedeno přesně podle špatného projektu. Rozhodující podle názoru odvolatele je, že dodaná stavba není po určitou dobu způsobilá pro použití ke smlouvenému nebo obvyklému účelu. Navrhl proto změnu napadeného rozsudku tak, aby žalobě bylo vyhověno, případně zrušení rozsudku a vrácení věci soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný 1) rovněž navrhl potvrzení napadeného rozsudku. Poukázal na skutečnost, že žalobce vyhlásil výběrové řízení, v němž mimo jiné byla stanovena podmínka použití zemního filtru Cinis v předmětné čistírně odpadních vod a součástí výběrového řízení byla i projektová dokumentace na tuto čistírnu. Protože splnil veškeré podmínky výběrového řízení, byl vybrán jako jeho vítěz a stavbu realizoval v souladu s projektovou dokumentací. Technologie zemního filtru je chráněna patentem, může být realizována pouze k tomuto oprávněnou firmou, takže osazení filtru bylo zadáno firmě [REDACTED] jako nositeli tohoto oprávnění. Z provedených důkazů vyplynulo, že příčinou nefunkčnosti celého díla je patrně nevhodnost použití filtru Cinis, ale ani experti nebyli schopni odpovědět na otázku, jak lze nefunkčnost čistírny odpadních vod odstranit. Podstatnou částí čistírny byla stavební část, když technologie podle závazné projektové dokumentace byla dodána subdodavatelem. S ohledem na závěr znaleckého posudku by bylo nespravedlivé požadovat za této situace na něm odpovědnost, neboť vynaložil veškerou odbornou péči a nevhodnost přesto nemohl zjistit ani posoudit. Při provádění díla neporušil žádné předpisy a proto považuje závěr okresního soudu o tom, že jeho odpovědnost za závady není dána, za správný. Nastínil i otázku vykonatelnosti uplatněného žalobního petitu,

Pokračování

podle něhož by měl dojít patrně ke zhotovení jiného díla, než bylo dílo původně zadané.

Žalovaný 2) také navrhl potvrzení napadeného rozsudku. Zdůraznil skutečnost, že pokud by vodohospodářské dílo nebylo v době přejímky funkční, nemohlo by dojít ke kolaudaci a následnému uvedení díla do zkušebního provozu. Připustil sice, že pokud by zemní filtr Cinis byl v letech 1994 – 1995 navržen nikoliv podle tehdejších platných projektových podkladů, ale podle dnes známých poznatků z provozu čistírny odpadních vod tohoto typu, nebyl by realizovatelný. Důvod spatřuje ve skutečnosti, že čistírna odpadních vod na bázi tohoto filtru v těchto dimenzích by se z daleka nevešla do dané lokality a navíc by byla investičně mnohonásobně náročnější než klasický pískový filtr nebo klasická aktivační čistírna odpadních vod. Dnes známé poznatky však nebyly v té době k dispozici, žalobcovu námitku k velikosti filtru považuje pouze za hypotetickou a v daném případě nic neřešící. Byl to sám žalobce jako stavebník, který se vědomě rozhodl pro čistírnu odpadních vod na bázi zemního filtru a ve svém zadání čistírnu tohoto typu požadoval. S ohledem na patentovou ochranu náplně filtru zn. Cinis žalobce vlastně koupil požadovanou náplň do filtru jako hotový výrobek od firmy Cinis s.r.o. Měl by proto nést odpovědnost za své rozhodnutí. Poukázal rovněž na skutečnost, že přesné složení a zrnitost náplně Cinis nebyla s ohledem na patentovou ochranu předmětem projektového řešení. Projekt zemního filtru byl zpracován podle projektové normy „Zásady pro navrhování a provoz zemních filtrů s náplní Cinis“, který byl zpracován Výzkumným ústavem vodohospodářským T.G.M. Praha. Tento ústav ověřoval zemní filtry s uvedenou náplní v letech 1993 – 1994 v rámci resortního úkolu ministerstva zemědělství, na základě těchto prací byl tento systém zahrnut i do příslušných doporučujících materiálů, které sloužily jako podklad pro rozhodování obcí a jako orientační podklad pro projektanty. Tvrdí, že při zpracování projektové dokumentace postupoval s vynaložením potřebného úsilí, s náležitou pečlivostí a odbornou znalostí s využitím všech poznatků tehdejšího technického pokroku. Poznatky byly potvrzeny renomovanou organizací a nebylo v jeho silách ani silách zhotovitele prohlédnout budoucí chování filtru, doporučovaného jako vhodné čistírenské zařízení.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek podle § 212 o.s.ř. v celém rozsahu.

Odvolání žalobce nelze považovat za důvodné.

Okresní soud v řízení, které netrpělo žádným procesními vadami, provedl všechny účastníky nabídnuté důkazy, které mu umožnily učinit jak skutkové, tak právní závěry, s nimiž se odvolací soud vesměs ztotožňuje a v podrobnostech proto odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku.

Předmětem žaloby je odstranění vad díla a s ohledem na okruh účastníků a smluvní ujednání okresní soud na daný případ správně aplikoval ust. § 560 a násl. obch. zák., v nichž je řešena právě otázka vzniklých vad. Výsledek řízení prokázal tvrzení žalobce, že dokončené dílo vady má. Předpokladem pro uplatnění práva z odpovědnosti za vady je však skutečnost, že došlo k jejich reklamaci a že tato reklamace byla provedena v zákonem stanovené lhůtě, tedy včas. Právě otázkou včasnosti reklamace se zabýval okresní soud prioritně. V dané věci bylo nadevší pochybnost prokázáno, že

Pokračování

mezi žalobcem a žalovanými existují dva smluvní vztahy, mezi žalobcem a žalovaným 1) založený smlouvou ze dne 20.3.1996 a mezi žalobcem a žalovaným 2) ze dne 22.3.1994 a 21.3.1995), které okresní soud správně posuzoval odděleně. Jeho závěr o tom, že v případě žalovaného 1) bylo prvně reklamováno 11.5. 1998 a že obsahem reklamacie byla právě vada zemního filtru je zcela správný a má oporu v provedených listinných důkazech. Ve vztahu k žalovanému 2) však bylo písemně reklamováno až 23.12.1998, jak plyne z obsahu dopisu právního zástupce žalobce (č.l. 183 spisu). Tuto skutečnost navíc učinili účastníci nespornou, což dokládá i obsah protokolu z jednání na č.l. 181 spisu. V reklamačním dopise je uvedeno že „čistička odpadních vod je zcela nefunkční (nepropustnost filtru)“ a plyne z něho požadavek na odstranění vad. Jestliže však žalobce zjistil vadu již v únoru 1998 a u žalovaného ji reklamoval až 23.12.1998, je nepochybně správný závěr okresního soudu, že bylo reklamováno opožděně z hlediska ust. § 562 odst. 2 písm. a) obč. zák. s důvody, které tento soud podrobně rozvedl v odůvodnění svého rozsudku. Za této situace nelze jinak, než konstatovat, že je nadbytečné zabývat se případnou odpovědností tohoto žalovaného za vady.

U žalovaného 1) je však situace jiná. V rámci sjednané záruční doby totiž u něho byla reklamacie uplatněna řádně s jasně vymezenou závadou. Proto bylo nutno posoudit, zda a v jakém rozsahu tento žalovaný za vadu odpovídá. Závěr, který v tomto směru soud I. stupně rovněž učinil považuje odvolací soud také za správný. Z obsahu revizního znaleckého posudku Výzkumného ústavu vodohospodářského v Praze č. [REDAKCE] plyne, že zemní filtr Cinis je kritickým objektem celé čistírny a zavinění vlastníka patentu je nesporné. Protože však firma Cinis nebyla v žádném právním vztahu k žalobci, je zbytečné zabývat se její případnou odpovědností. Patentová část čistírny byla záležitostí žalovaného 2) jako projektanta, stala se předmětem smlouvy uzavřené mezi žalobcem a žalovaným 1), který postupoval v souladu s projektem a nemůže proto odpovídat za vady způsobené použitím podkladů převzatých od žalobce, tedy i za případné vady projektu, jak vyplynulo ze závěru tohoto posudku pod bodem d). Navíc podle obsahu posudku nejde o vadu filtru jako takového, ale o jeho následnou nefunkčnost způsobenou jeho ucpáním, k čemuž došlo až v době po předání díla. Pokud tedy okresní soud v této situaci též konstatoval, že žalovaný 1) v době předání díla (a zde lze říci, že ani před započítím stavby či v jejím průběhu) nemohl ani při vynaložení odborné péče zjistit budoucí vady a objednatel na ně upozornit, lze i tento závěr považovat za adekvátní.

Upozornovací povinnost zhotovitele je upravena v ust. § 551 odst. 1 obč. zák. Podle věty první tohoto ustanovení zhotovitel je povinen upozornit objednatel bez zbytečného odkladu na nevhodnou povahu věcí převzatých od objednatel nebo pokynů daných mu objednatel k provedení díla, jestliže zhotovitel mohl tuto nevhodnost zjistit při vynaložení odborné péče. Jedná se zde o jakési spolupůsobení vad nevyvinutím úsilí k zabránění jejich vzniku a naopak v případě, že objednatel z jakéhokoliv důvodu trvá na použití takových věcí, je třeba zhotovitele zprostit odpovědnosti, nelze-li mu spolupůsobení přičíst. Zde je ovšem nutno vycházet z objektivních poměrů na základě možností a schopností profesionálního zhotovitele příslušného oboru. Rozhodující je pouze to, zda tuto nevhodnost zjistit mohl, v daném případě tedy mohl posoudit vhodnost použití daného filtru ke sledovanému účelu. Okresní soud velmi podrobně uvedl důvody, pro které dospěl k závěru, že tuto nevhodnost zjistit nemohl. Na podporu tohoto závěru odvolací soud poukazuje ještě i na

Pokračování

obsah výpovědi [redacted] jako jednoho ze zpracovatelů revizního znaleckého posudku. Ten konstatoval, že znalecký ústav ve svém původním doporučení pro ministerstvo zemědělství, pokud jde o zemní filtr s náplní Cinis, nedostatečně definoval parametry k předčištění odpadních vod, což bylo ovlivněno tím, že zemní filtr s touto náplní v dané době nebyl dostatečně odzkoušen, respektive nebyly s touto náplní větší zkušenosti. Jestliže tento znalec konstatoval, že nevhodnost předmětného filtru nemohla být známa ani projektantovi, protože přípustné zatěžovací parametry byly v té době doporučovány Výzkumným ústavem vodohospodářským v Praze na základě modelových zkoušek, je prakticky vyloučeno, aby tuto nevhodnost mohl zjistit žalovaný 1) jako zhotovitel. V této souvislosti je nutno poukázat též na další vyjádření znalce, že v té době byl v provozu pouze jediný objekt se zemní náplní zn. Cinis, který však měl jiné návrhové parametry. Podstatný pak je i závěr konstatování znalce, že původně ústavem doporučované zatěžovací parametry se s dnešním odstupem doby jeví jako nesprávné. Za zmínku pak stojí i další údaj znalce a sice, že u zemního filtru s předmětnou náplní Výzkumný ústav vodohospodářský v Praze prováděl rozsáhlé zkoušky modelové a poloprovozní, na jejichž základě vydal studii a v ní příslušná doporučení. Pokud uzavírá, že v této věci postupoval i druhý žalovaný v souladu s těmito doporučeními, těžko lze dovodit, že první žalovaný na základě takto zpracovaného projektu měl objektivně možnost nevhodnost filtru zjistit. Pokud proto okresní soud v závěru svého rozsudku konstatoval, že šlo o nezdařilý výsledek díla v uvažované době nepřilíš provozně odzkoušené technologie nelze hovořit o prokazatelném porušení smluvní povinnosti zhotovitele a potažmo ani žalovaného 2) a žalobce tak zůstal postižen rizikem této nové aplikace. To jsou důvody, které vedly odvolací soud k potvrzení napadeného rozsudku dle ust. § 219 o.s.ř. a to včetně výroku nákladového, kdy ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným 1) bylo aplikováno ust. § 150 o.s.ř. a ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným 2) rozhodl, že druhý žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ten je neuplatnil. Z obdobných důvodů, které uvedl okresní soud (specifičnost sporu, kdy rozhodnutí navíc vycházelo ze závěrů odborného znaleckého posudku) rozhodl odvolací soud stejně i o nákladech odvolacího řízení a to s odkazem na ust. § 224 odst. 1 § 150 o.s.ř. ve vztahu k žalovanému 1) a dle § 142 odst. 1 o.s.ř. ve vztahu k žalovanému 2, kterému žádné odvolací náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

V Táboře dne 13.3.2003

Za správnost vyhotovení:

Eva Chomátová

JUDr. Ivana Kosová v.r.
předsedkyně senátu